

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 14. desember 2020 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Bergljot Webster
dommer Wilhelm Matheson
dommer Ragnhild Noer
dommer Arne Ringnes

HR-2020-2402-A, (sak nr. 20-122811STR-HRET)
Anke over Hålogaland lagmannsretts dom 16. juli 2020

A (advokat Halvard Helle)

mot

Påtalemyndigheten (kst førstestatsadvokat Hilde Stoltenberg)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Noer:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder utmåling av straff for grov voldtekt av et barn under 14 år.
- (3) Statsadvokatene i Nordland tok 16. juli 2019 ut tiltale mot A for grov voldtekt til samleie av et barn under 14 år, jf. straffeloven § 301 første ledd jf. andre ledd bokstav c, jf. § 299 bokstav a og § 300 bokstav b. Grunnlaget var beskrevet slik:

«Tidlig på morgenen tirsdag 2. oktober 2018 brøt han seg inn i hjemmet til B, født 00.00.2008, i ---veien 00 i X, tok kvelertak på henne og forgrep seg deretter seksuelt mot henne ved å føre penis inn i munnen og mot kjønnsorganet hennes og presse flere fingre inn i vagina. Forut for og under overgrepet holdt han frem en kniv og truet med å drepe familien til B.»

- (4) I tillegg ble han tiltalt for å ha skaffet seg urettmessig adgang til boligen til familien til fornærmede B, jf. straffeloven § 268 første ledd.
- (5) Lofoten tingrett dømte ham 31. oktober 2019 til en straff av fengsel i seks år og seks måneder. Dommen har slik domsslutning:

«I
A, født 00.00.1995, dømmes for overtredelse av straffeloven § 301 første ledd første pkt og annet ledd bokstav c, jf § 299 bokstav a, jf § 300 bokstav b jf § 16, og straffeloven § 268 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a til en straff av fengsel i 6 år og 6 måneder.

Varetekt kommer til fradrag med 186 dager.

II
A, født 00.00.1995, dømmes til å betale oppreisning til B med kr 250 000 og erstatning med kr 1 000 innen to uker fra dommens forkynnelse.»

- (6) Domfellelsen omfattet grov voldtekt av mindreårig, herunder forsøk på innføring av penis i fornærmedes munn, som i § 300 er likestilt med samleie.
- (7) Dommen ble avsagt under dissens. En meddommer stemte for at straffen skulle settes til åtte års fengsel.
- (8) Forut for behandlingen i tingretten ble A undersøkt av rettspsykiatrisk sakkyndige. De konkluderte med at han ikke var psykotisk på tiden for de straffbare handlingene.
- (9) A anket bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen til Hålogaland lagmannsrett. Anken over skyldspørsmålet ble trukket under ankeforhandlingen. Tingrettens domfellelse av A for forsøk på voldtekt til samleie ble opphevet av lagmannsretten fordi tingretten ikke hadde tatt stilling til dette i domsgrunnene. Anken over straffutmålingen ble forkastet. Dommen, som er avsagt 16. juli 2020, har slik domsslutning:

«I tingrettens dom, domsslutningens punkt I, gjøres den endring at henvisningen til straffeloven § 300 bokstav b, jf. § 16 utgår. For øvrig forkastes anken.»

- (10) Dommen er avsagt under dissens. Et mindretall bestående av de to fagdommerne og en meddommer stemte for at straffen skulle settes til fengsel i fem år og seks måneder.
- (11) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (12) Forsvarer har lagt ned påstand om at straffen settes ned, mens aktor har lagt ned påstand om at anken forkastes.

Mitt syn på saken

Saksforholdet

- (13) Basert på beskrivelsen i lagmannsrettens dom kan hendelsen oppsummeres slik:
- (14) Overgrepet fant sted natten mellom 2. og 3. oktober 2018. A, som da var 23 år gammel, var ruset på amfetamin og var på vei til fots ut mot ei øy i nærheten. Han frøs og ville finne et sted å sove og var dessuten ute etter noe han kunne stjele. Etter at han forgjeves hadde forsøkt å komme inn i ett hus, gikk han videre til huset der den fornærmede B bodde sammen med sine foreldre og to eldre søsken. Fornærmede var ni år gammel. Faren lå i et anneks på eiendommen, mens resten av familien sov i 2. etasje i boligen.
- (15) Ytterdøra var åpen, og A gikk inn og opp på soverommet der fornærmede lå og sov. Han krøp opp i sengen hennes og tok kvelertak på henne. Ifølge A var grunnen at han ville få jenta til å besvime.
- (16) Fornærmede våknet umiddelbart. A sa at det ikke var meningen å skremme henne, men at alle sammen eller fornærmede kom til å dø om hun laget en lyd. Jenta klarte å holde seg rolig. Hun snakket etter hvert med ham om jobb og familie. A spurte hvor de andre i familien sov.
- (17) A sa at de skulle gå ned, og at jenta skulle høre på alt han sa. Da de gikk ned trappa, forsøkte jenta å trampe for å få moren til å våkne.
- (18) A førte henne inn på badet i første etasje og låste døra bak dem. Han viste henne en kniv han hadde med og sa at hun kunne ta livet hans, eller så kunne han ta familien hennes.
- (19) Jenta forsøkte å holde i gang en samtale. Hun prøvde å lure A ved å si at moren hennes brukte å stå opp klokka halv seks, og at han måtte skynde seg ut.
- (20) A ba jenta ta av seg klærne. Også A tok av seg. Han førte en eller flere fingre inn i hennes vagina og tok sin erigerte penis opp mot ansiktet hennes. Han truet flere ganger med kniven. I dommen fra lagmannsretten er det beskrevet slik:

«Fornærmede satte seg på toalettet. Tiltalte ba fornærmede ta beina fra hverandre og tiltalte førte en eller flere fingre inn i hennes skjede og bevegde fingrene. Fornærmede sa stopp, men han stoppet ikke. Tiltalte sa at fornærmede skulle ta på hans penis, og

hun strøk på hans penis. Hun har forklart at hun måtte gjøre det fordi han 'sa det med kniven igjen'. Tiltaltes penis var erigert. Tiltalte tok selv på sin penis flere ganger. Mens fornærmede satt på toalettet sa han at fornærmede skulle putte hans penis i munnen. Igjen nevnte han kniven. Han holdt penis foran fornærmedes ansikt.»

- (21) Domfellelsen bygger på at A hadde tatt sin penis mot fornærmedes lepper, men ikke innenfor leppene.
- (22) A tok rundt hodet hennes, kysset henne på munnen og ba henne kysse ham. Hun kysset ham på kinnet. Så la han seg ned på gulvet og ba fornærmede, som fremdeles var naken, sette seg oppå ham. Hun satte seg på magen hans. Retten fant det ikke bevist at As erigerte penis berørte hennes kjønnsorgan.
- (23) Etter en stund sovnet A. Fornærmede forsikret seg om at han ikke var våken, åpnet badedøra forsiktig og løp opp til moren. Hun vekket henne og sa: «Mamma, det ligger en naken mann på badet – han har kniv – han har tatt kveletak på meg – han har sagt han skal drepe oss – du må ringe politiet.» Moren ringte fornærmedes far og fortalte hva datteren hadde sagt.
- (24) Faren kom inn i huset og forsøkte å åpne badedøra, men lyktes ikke siden A lå rett innenfor. Han løp opp i andre etasje, snakket med moren og gikk deretter ned igjen.
- (25) Da faren kom ned, hadde A tatt på seg klærne. Han sto i gangen og holdt en kniv i hånda. Faren lukket glassdøra mellom stua og gangen og holdt i døra for at A ikke skulle komme inn. A virket stresset og aggressiv. Faren oppfattet seg som et skjold mellom A og familien, og tenkte at A var i stand til å komme gjennom glassdøra og ta hele familien.
- (26) Etter en stund syntes faren at A «visna litt i aggressiviteten» og ble oppgitt. A gikk til slutt ut, og faren låste ytterdøra.
- (27) Mens faren holdt stand mot A, gjemte familien seg på loftet. Barna gråt høylydt og «ropte på gud». Etter at A gikk og det ble stille i huset, trodde moren at ektefellen var blitt drept.
- (28) A tok seg ned til hovedveien og fikk skyss med en bil. Han dro til lensmannskontoret. Der fortalte han at han hadde gjort noe forferdelig. Kort tid seinere ble han pågrepet.
- (29) Etter hendelsen har livet for familien, ifølge lagmannsretten, «vært så vanskelig at de blant annet har vurdert å flytte fra familieboligen». Fornærmede selv har klart seg overraskende bra, selv om hun i lang tid ikke turte å sove alene og har hatt kraftige reaksjoner i enkelte situasjoner der hun har blitt voldsomt redd. Hun oppfatter at hun reddet familien ved å holde hodet kaldt og opptre som hun gjorde.

Straffutmålingen

- (30) Den som har seksuell omgang med barn under 14 år, straffes for voldtekt uavhengig av om gjerningspersonen har brukt vold eller trusler for å tvinge gjennom den seksuelle omgangen, jf. straffeloven § 299.
- (31) A er domfelt for grov voldtekt etter § 301 andre ledd bokstav c. Forarbeidene slår fast at en voldtekt mot barn under 10 år normalt skal anses som grov,

jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) i spesialmerknadene til § 301 på side 443. Fornærmede var som nevnt 9 år da overgrepet fant sted. Strafferammen for grov voldtekt er fengsel i 21 år, jf. § 301 første ledd.

- (32) Dersom gjerningspersonen har hatt samleie eller seksuell omgang som likestilles med samleie med fornærmede, er minstestrafen fengsel i tre år, jf. § 300. I slike saker er det gitt føringer for en normalstraff på om lag fire års fengsel, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 7.11.3.4. Vår sak omfatter ikke samleie. Forarbeidene understreker imidlertid at der den seksuelle omgangen ligger nær opp til handlinger som omfattes av minstestrafen, bør dette gjenspeiles i straffenivået. Inntrengning med fingre er nevnt som et eksempel på dette, jf. det nevnte punktet i forarbeidene på side 250. Forarbeidene understreker videre at der det er straffeskjerpene forhold, må straffenivået være høyere.
- (33) Det er ikke rettspraksis fra Høyesterett som er direkte sammenlignbar. I HR-2019-608-A ble utgangsstraffen for to overgrep som besto i slikking av en fire år gammel jentes kjønnsorgan anslått til fengsel i fire år og tre måneder, jf. avsnitt 20. Domfelte hadde en omsorgsrolle overfor fornærmede. Mest veiledning gir etter mitt syn HR-2020-739-A, som gjaldt overfallsvoldtekt av en kvinne som var ute og trillet sine to spedbarn i barnevogn. Gjerningsmannen tok gjentatte kvelertak på henne, truet henne med skrujern mot halsen og gjennomførte et fullbyrdet samleie. Også barna ble utsatt for fare som følge av overgrepet, jf. avsnitt 16 i dommen. Utgangspunktet for straffen ble anslått til fengsel i opp mot sju år, jf. avsnitt 19.
- (34) Saken her dreier seg om flere seksuelle overgrep i sammenheng. Domfelte førte sine fingre inn i jentas skjede. Han tok penis opp mot munnen hennes og mot leppene hennes, og han fikk henne til å ta på hans erigerte penis. I tillegg fikk han henne til å kysse seg og utøvde vold mot henne. Kvelertaket rundt halsen var så kraftig at hun hadde røde merker i ettertid. Jenta ble tvunget til å være med på handlingene under trussel om at han ellers ville ta livet av henne eller familien hennes. Truslene ble framsatt både verbalt og ved at A tok fram og viste henne kniven han hadde med seg.
- (35) Av stor betydning for straffen er at fornærmede var en helt ung pike. Hun ble overfalt av en ukjent mann som kom inn på soverommet hennes midt på natta, og som deretter holdt henne frihetsberøvet i om lag en time. Også As oppførsel etter at de voksne kom til, var svært skremmende og har hatt store konsekvenser for familien.
- (36) Samlet sett mener jeg forholdet var så alvorlig at utgangspunktet for straffen bør være fengsel i om lag sju år. Jeg har da også sett hen til domfellelsen for å ta seg uberettiget inn i boligen. A er tidligere ustraffet.
- (37) Det må gis et fradrag som følge av As tilståelse. Umiddelbart etter hendelsen oppsøkte han lensmannskontoret på eget initiativ. Han har seinere forklart seg i samsvar med fornærmede og det han er domfelt for, så langt han husker hendelsene, og har fastholdt tilståelsen i fem politiavhør.
- (38) Det at A ga seg til kjenne og umiddelbart ble varetektsfengslet, bidro til at familien slapp belastningen med ikke å vite hvor han var og redselen for at han kunne komme igjen. Tilståelsen har også gjort etterforskningen lettere. I denne typen saker er det dessuten av stor verdi for fornærmede å bli trodd, og at gjerningsmannen erkjenner det han har gjort.

- (39) Alt i alt mener jeg derfor at det må gis et fradrag i straffen på om lag 20 prosent.
- (40) A har også anført at straffen må settes ned som følge av lang saksbehandlingstid. Det er imidlertid ikke påvist liggetid ut over at saken ble noe forsinket som følge av omberammelse på grunn av koronapandemien, og at det tok ekstra tid før dommen fra tingretten ble avsagt. Samlet sett er dette kun kortvarige forsinkelser som etter mitt syn ikke gir grunnlag for fradrag.
- (41) Straffen settes etter dette til fengsel i fem år og seks måneder.
- (42) Jeg stemmer for slik

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder.

- (43) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (44) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (45) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (46) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (47) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder.